	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 1 от 10

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ “ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

ОДОБРЯВАМ:
 Декан на ФОЗ:
 (доц. д-р С. Янкуловска, дм)

ВЛИЗА В СИЛА
 ОТ УЧЕБНАТА 2014/2015 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА РАБОТА

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН “МАГИСТЪР”
 СПЕЦИАЛНОСТ “ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВЕН МЕНИДЖМЪНТ”

ЗАДОЧНО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН
2014 г.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 2 от 10

По учебен план на МУ - Плевен – задължителна

Учебен семестър: втори

Хорариум: 15 ч. лекции

Кредити: 2

Преподаватели:

Проф. П. Христова, дм

Сл. 064/884 124; 0888 543968

ЦЕЛ И ЗАДАЧИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Цел на обучението по ”Методология на изследователската работа” е да въведе студентите в изследователската работа като средство за подкрепа на професионализма; да разчупи мнението за изследователската работа като, и единствено „академична дейност”; да запознае студентите с методите на научното изследване при изучаването на непознати феномени в процеса на търсене на „истината” за откриване и прилагане на нови знания; да развие умения за разработване на изследователски проект - планиране и постановка на научни проучвания, основни подходи за събиране на данни, докладване на резултати от научни проучвания и ползване на научна литература и информация.

В настоящия етап на развитие на медицинската практика здравните специалисти са изправени непрекъснато пред предизвикателството да разкриват нови и по-добри начини за оказване на здравни грижи, които се опират на нови знания и доказателства, извлечени от научни проучвания. Здравните специалисти имат професионално задължение към обществото да предоставят здравна помощ, която е научно обоснована и валидиизирана.

Изследователската дейност на здравните специалисти играе важна роля за правилната оценка на съществуващите подходи и за идентифициране на нови такива. Тя представлява важно средство за повишаване приноса на здравните специалисти за разкриване на по-добри и ефективни пътища за промоция на здравето и предотвратяване на заболяванията. Една от възможностите за това е развитието на умения за постоянна работа с научната литература и изграждане на умения за самостоятелно провеждане на изследователска работа.

След приключване на курса студентите трябва да са в състояние да:

- Идентифицират проблеми като се консултират с литературата; да познават същността и анализират етапите на изследователския процес; да познават изискванията на експерименталните и не експерименталните изследвания /за подбора на изследваните лица, критериите за включва-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 3 от 10

не и изключване, надеждност и валидност, етични и икономически проблеми/;

- Да умеят да формулират адекватно изследователски проблем и хипотеза;
- Да умеят да разработват несложен изследователски проблем; да провеждат проучване, анализират резултатите и подготвят доклад.

ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции
- Семинари

МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- лекционно изложение
- упражняване
- дискусии и беседи
- работа в малки групи
- самостоятелна работа на студентите – аудиторна и извън аудиторна с разработване на курсова работа по проблеми на болничната или извън болничната помощ на населението; промоция на здравето и др.

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ ПО ТЕМИ

№	Тема	Лекции	Упражн.	Часове общо
1.	Определение и същност на научния метод и научните изследвания. Видове научни изследвания. Елементи и етапи на изследователския процес.	2	-	2
2.	Предпоставки на творческия мисловен процес при решаване на научни проблеми. Идентифициране на научни проблеми. Формулиране на изследователски проблем.	2	-	2
3.	Литературен обзор. Схема на основните въпроси при преглед на литературата.	2	-	2
4.	Видове характеристики/променливи величини на изследваните лица/събития и скали за измерването им. Изработване на карта/въпросник за регистриране на данни от научно проучване.	2	-	2

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 10

5.	Схема и насоки за подготвяне и написване на план/протокол за научно проучване. Обосноваване, цел, стратегии на научното проучване.	2	-	2
6.	Определяне размера на извадката. Подбор на лица за изследване – схеми. Видове извадки. Управление на изследваните лица. Събиране и съхраняване на данните от проучване, контрол на качеството; Обработка на данните от научно проучване. Статистически анализ. Администриране на проучването.	3	-	3
7.	Докладване на резултати от научни проучвания. Структура на научна статия/доклад; дипломна работа и дисертационен труд. Онагледяване на научните разработки	2	-	2
	ОБЩО	15	-	15

ТЕМАТИЧЕН ПЛАН

1. **Определение и същност на научния метод и научните изследвания. Видове научни изследвания. Елементи и етапи на изследователския процес. (2 ч. лекция)**, Обсъжда се същността и основните елементи на научния метод – скептицизъм, детерминизъм, емпиризъм; основните понятия свързани с научния метод. Разглежда се изследователския процес в медицината и здравеопазването. Видове научни изследвания – теоретични, емпирични и комплексни. Същност и етапи на изследователския процес – предварителен етап /научен проблем, научна тема, научни въпроси, цел, обект и предмет на изследване, място и време на изследване, научни факти или характеристики, задачи на изследването/; провеждане на изследването – качество на регистрираната информация; обработка на данните - организация, представяне, анализ и интерпретация на събраните данни от изследването, изводи и заключения.
2. **Предпоставки на творческия мисловен процес при решаване на научни проблеми. Идентифициране на научни проблеми. Ясно формулиране на изследователски проблем. (2 ч. лекция)**, Обсъжда се нестандартното мислене, въображението и подсъзнанието като предпоставки на творческия мисловен процес. Обсъждат се въпросите, на които трябва да се отговори при идентифициране на изследователския проблем – дали проблемът е уместен /от каква важност/, засяга ли голям брой и кои хора; спешен или хроничен е проблема; влияние на решаването на проблема върху интересите – професи-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 5 от 10

оналните и личните; разрешим ли е проблема; идентифициран ли е този проблем като местен или национален приоритет; решаван ли е проблемът от други и т.н. За да бъде ясно дефиниран научният проблем се разглеждат определени аспекти – ясно излагане същността на проблема; размерите на проблема; причина/причини довели до проблема; допринасящи фактори. Обсъждат се примери за изразяване на проблем под формата на въпроси, на които можем да отговорим – ясно излагане същността на проблема; размерите на проблема; причина/причини; допринасящи фактори.

3. **Литературен обзор. Схема на основните въпроси при преглед на литературата. (2 ч. лекция).** Обсъжда се подробно цел, съдържание, структура, обем и стил на литературния обзор. Техника за оформяне на литературния обзор. и търсене на литературни източници и критичен анализ на публикациите по научния въпрос. Източници на информация/знания – официална литература, непубликувана литература, база данни, документация на здравните заведения, документи за здравната политика. Оценяване на информационните ресурси. Оценяване на събраните литературни източници. Схема на основните въпроси при преглед на литературата. Значение на критичната оценка на публикувани данни по проблема от други автори. Критерии за оценяване на медицинските статии относно етиология, диагноза, прогноза, терапия и скрининг.
4. **Видове характеристики/променливи величини на изследваните лица/събития и скали за измерването им. Изработване на карта/въпросник за регистриране на данни от научно проучване. (2 ч. лекция).** Обсъждат се видовете характеристики/променливи величини на изследваните лица/събития – качествени/количествени; зависими/независими и скалите за измерването им. Изработване на Карта/Въпросник – основен инструмент за регистриране и събиране на данни от научното проучване. Видове въпроси. Разглеждат се изискванията към въпросите. Разработване на инструкции за попълване на информацията в картата/въпросника. Необходимост от провеждане на пилотно проучване и написване на окончателния вариант на картата/въпросник. Разглеждане на въпросите за качество на измервателните инструменти, включително на картата/въпросник – надеждност и валидност – видове. Методи за определяне на стандарти.
5. **Схема и насоки за подготвяне и написване на план/протокол за научно проучване. Обосноваване, цел и стратегии на научното проучване (2 ч. лекция).** За да се стандартизират процедурите от началото до края на проучването е необходимо да се разработи подробно планът/протоколът на проучването. Обсъжда се съдържанието на протокол за научно проучване: Анали-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 10

зиранеи обосноваване на проблема; Формулиране целта/хипотезата на проучването и дефиниране на крайните точки/ измерителите на крайните резултати; Дизайн на проучването; Подходи /стратегии/ за изследователска работа – описателен, аналитичен, експериментален; Видове описателни, аналитични и експериментални проучвания /подходи за постановка на експерименталните проучвания/. Приложение на отделните видове проучвания.

- 6. Определяне размера на извадката. Подбор на лицата за изследване – схеми. Видове извадки. Управление на изследваните лица. Събиране и съхраняване на данните от проучване, контрол на качеството; Обработка на данните от научно проучване. Статистически анализ. Администриране на проучването. (3 ч. лекция).** Обсъждат се методите за определяне размера на извадката, схемата за подбор на лицата за изследване и видовете извадки. Обсъждат се въпроси във връзка с интервенцията относно „колко?“, достатъчен опит, честота, какво е необходимо, за да се получи желаният ефект, отпадане от проучването, сътрудничество, проследяване. Обсъжда се въпроса за сътрудничество на изследваните лица и защита на човешките права – информирано съгласие. Натрупване, обработка и съхранение на данните от проучването. Фактори за качество, надеждност, валидност и грешки. Видове статистически анализи. Описание на резултатите от научно проучване чрез таблици, графики и числови стойности, видове тестове за значимост, изводи и заключения. Разглежда се въпроса за планиране на дейностите във времето, необходимите ресурси, а също така институционалната подкрепа, дискусия на ограниченията, заключения за бъдещи действия, значение на практическите приложения.
- 7. Докладване на резултати от научни проучвания. Структура на научна статия/доклад; дипломна работа и дисертационен труд. Онаглидяване на научните разработки (2 ч. Лекция).** Докладване на резултати от научни проучвания. В тази тема се разглеждат различните видове научни публикации: научно съобщение, научен доклад, статия в научни списания, монография, дипломна работа, дисертация и др. Подробно се разглежда форматът на научните публикации с неговите основни елементи: заглавие, резюме, ключови думи, въведение, методи, резултати, дискусия, заключение, книгопис, приложения. В края на лекционното изложение се подчертава значението на доброто онаглидяване на научните разработки и основните изисквания към графичните изображения.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 7 от 10

КОНТРОЛ И ОЦЕНКА НА ЗНАНИЯТА

- текущ контрол: устно препитване, тестове и индивидуални задачи /разработване на курсова работа/
- заключителен контрол: оценка на курсовата работа; писмено и устно изпитване по конспект

МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

За семестриалния изпит студентите представят самостоятелно разработена курсова работа. Оценката на семестриалния изпит е средна аритметична от оценката на тест с 40 въпроса, курсовата работа и събеседването със студента.

СИСТЕМА ЗА НАТРУПВАНЕ НА КРЕДИТИ

Общ брой кредити: 2 /50 кредитни точки/

Сумарната кредитна оценка се формира от:

1. Кредити от присъствие и участие на практически занятия
2. Кредити от присъствие на лекции
3. Кредити от подготовка за практически упражнения
4. Кредити от подготовка за изпит

На 2 кредита съответстват 50 точки, разпределени както следва:

действия	max брой точки	max кредити	процент
1. Посещаване и участие на практически упражнения			
2. Посещаване на лекции	25	1	50%
3. Подготовка за практически упражнения			
5. Подготовка за изпит	25	1	50%
Сума	50	2	100%

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 10

МЯСТО НА ДИСЦИПЛИНАТА В ЦЯЛОСТНОТО ОБУЧЕНИЕ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА

Учебната дисциплина е от задължителните дисциплини по учебния план, изучава се един семестър /втори/ на първи курс.

В познавателен и методологичен аспект дисциплината е свързана с тематиката на обучението по медицинска статистика, епидемиология, медицинска социология, социална медицина и с всички останали дисциплини, във връзка с провежданите в тях научни проучвания в процеса на търсене, откриване и прилагане на нови знания.

Тя е основа за по-добро разбиране, доразвиване и практическото приложение на уменията, придобити по дисциплината при необходимост за разработването и защитата на дипломни проекти преди дипломиране на магистрите.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Очаква се съвременно разбиране на научните проблеми в областите на медицината и здравеопазването, където работят съответните специалисти; развитие на умения за идентифициране на проблеми и научното им решаване в условията на ограничени ресурси. По-конкретно студентите ще могат да:

- Познават същността на изследователския процес и изискванията на отделните видове научни проучвания, надеждност и валидност, етични и икономически проблеми;
- Да умеят да формулират адекватно изследователски проблем и хипотеза;
- Да умеят да разработват изследователски проект; да провеждат проучване, анализират резултатите и подготвят доклад, статия, дипломна работа и дисертационен труд.

КОНСПЕКТ ЗА СЕМЕСТРИАЛЕН ИЗПИТ

1. Същност на научния метод и научните изследвания в медицината и здравеопазването. Основни елементи и понятия на научния метод. Видове научни изследвания.
2. Етапи на изследователския процес - планиране, дизайн на проучването, събиране на данните, организация и представяне на данните, анализ на данните, интерпретация и публикуване.
3. Въпроси за идентифициране и дефиниране на изследователските проблеми.
4. Видове източници на информация. Оценяване на наличните информационни източници.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 9 от 10

5. Оценяване на събраните литературни източници. Схема на основните въпроси при преглед на литературата
6. Планиране на научни проучвания. Формулиране на изследователския въпрос, цели, хипотези и измерители на крайните резултати.
7. Насоки за написване на план/протокол на проучването. Схема на изследователския протокол.
8. Постановка /Дизайн на проучването. Видове проучвания – характеристика на описателните проучвания.
9. Видове проучвания – характеристика на аналитичните проучвания.
10. Видове проучвания. Характеристика на експерименталните проучвания. Подходи за постановка.
11. Определяне размера на извадката и характеристиките на изследваните лица /случаи/.
12. Събиране на данни. Дизайн и основни стъпки при изработване на карта /въпросник/ за проучване.
13. Методи за сформирание на извадки. Видове извадки. Вътрешна и външна валидност на проучванията.
14. Етични и икономически съображения при провеждане на научните проучвания.
15. Събиране на данни. Дизайн и основни стъпки при изработване на карта/въпросник.
16. Натрупване, обработка и съхраняване на данните от проучването. Контрол на качеството. Фактори за надеждност и грешки.
17. Статистическа обработка на данните от научните проучвания. Описание на резултатите.
18. Видове статистически методи за анализ на данните от научни проучвания.
19. Видове статистически методи за изводи и заключения от резултатите на научни проучвания.
20. Администриране на проучването. Институционална подкрепа и дискусия на очакваните проблеми.
21. Литературен обзор – структура, обем, език и стил.
22. Докладване на резултати от научно проучване. Видове научни публикации.
23. Структура на научните публикации - научно съобщение, доклад, статия.
24. Критична оценка на публикувани проучвания.
25. Онагледяване на изследователския труд - основни подходи и избор на подходящи нагледни средства.
26. Литературно и библиографско оформяне на изследователския труд.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 10 от 10

ТЕМИ ЗА ПИСМЕНИ РАЗРАБОТКИ

- Хоспитализирането по повод остри респираторни инфекции може да бъде намалено чрез вливания на подходящи антибиотици в клиниките за амбулаторно болни или в отделенията за спешни случаи, последвано от поемане на антибиотици през устата в къщи.
- Честотата на мозъчния инсулт може да бъде намалена чрез контролиране на високото кръвно налягане при възрастните над 50 години.
- Образователна програма за безопасен секс ще намали случаите на HIV инфекции и/или СПИН сред младежите от градовете.
- Профилактична програма за хигиена на устната кухина и местното прилагане на флуор ще намали честотата на кариес при деца под 6-годишна възраст в определена общност.
- Здравно състояние на населението от определен регион, група и т.н.
- Здравни потребности на населението от определен регион, група и т.н.
- Ефективност на дейността на здравните заведения.

СПИСЪК НА ПРЕПОРЪЧВАНАТА ЛИТЕРАТУРА:

1. Г. Грънчарова, Г., П.Христова МЕДИЦИНСКА СТАТИСТИКА, ИЦ на ВМИ - Плевен, ISBN 954 - 756 - 021 - 2, 2004, 256.
2. W. L. Holzemer. PRACTICAL GUIDE FOR NURSING RESEARCH. International Council of Nurses, Geneva, 1998.
3. Polit D.E., B. E. Hungler – Essentials of Nursing Research (Methods, Appraisal and Utilization). J.B. Lippincott Company, Philadelphia, 1993

АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Проф. Петкана Ангелова Христова, дм

Програмата е утвърдена на Факултетен съвет на 10.09.2014 г.